

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pos. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Članstvo in organizacija.

Namen združenja je ujedinjenje moči celokupnega jugoslovenskega učiteljstva na podlagi državljske in z jamstvom politične in verske svobode, za gojitev duševnih sposobnosti, materialnih razmer, kakor tudi napredovanje in obrambo moralnih in pravnih odnošajev članov ter kulturnih interesov naroda na podlagi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokracije. (Čl. II. pravil UJU).

Dolžnost vsakega člana je da pazi na izvrševanje društvenega namena. Ne zadržuje, da izvoli članstvo na občnem zboru svoj odbor, ki mu naloži vso skrb za društveno delovanje, marveč vsakega člana dolžnost je, da pazljivo zasleduje delo in se pridno udeležuje društvenega delovanja. Tega mu ne nalagajo samo pravila, marveč je to njegova moralna dolžnost in ga k temu sili stanovska zavednost. Vse društveno delovanje pri torkrajnih učiteljskih društvih se obravnava na društvenih zborovanjih. Dobro obiskana zborovanja, stvarna debata v stanovskih zadevah in dobra predavanja na istih so najlepše zrcalo stanovske zavednosti in zrelosti članstva za organizacijo. Slab obisk, malo ali pa sploh nikake debata pa je zelo slabo spričevalo za članstvo dotičnega društva, ki jasno pričča, da se članstvo ne zaveda svojih dolžnosti napram organizaciji in napram svojemu lastnemu stanu.

Agilen in vester odbor ne znači mnogo. Brez podpore in sodelovanja članstva ne bo nobeden odbor ničesar dosegel. V skupnosti je moč. — In tudi naša organizacija ne bo mogla doseči nikakih uspehov z ozirom na naše moralno in materialno stažiranje, ako boče članstvo prepustilo vso delo in vso skrb le odboru. — Odbor je bil in ostane samo društveni izvršilni organ, ki izvršuje sklepe in nasvete članstva. Le inicijativnost članstva podžiga odbor k delu, indolencija in brezbriznost članstva pa ubija ambicijo še tako agilnega odbora.

Pravila naše celotne organizacije in tudi pravila posameznih društev ne predvidevajo podpornih članov, ki bi plačevali samo članarino, marveč vsako okrajno učiteljsko društvo iz katerih obstoja celotna organizacija, potrebuje agilnih in inicijativnih članov, ki bodo vsi sodelovali v borbi organizacije za dobrobit učiteljskega stanu in s tem za dobrobit vsakega posameznika. Ni ga med nami člana, ki bi trdil, da so naše materialne razmere tako sijajne, da se nam ni treba več brigati za kako izboljšanje. In tudi mnogo drugih zahtev ima učiteljski stan, ki jih bomo dosegli le z močno stanovsko organizacijo. Močna pa bo naša organizacija le tedaj, če bo v njej sodelovalo vse članstvo, a ne samo s plačevanjem članarine — dasi spada tudi to k članskim dolžnostim, in smatra vsak vester član to kot samoobsebi umevno — marveč z aktivnim sodelovanjem vsakega posameznega člana.

Le ako izvršuje članstvo vse svoje dolžnosti napram skupni organizaciji, sme upravičeno zahtevati od iste, da ta izvršuje svoje dolžnosti napram njemu.

Naša organizacija pa doseže svoj smoter — to je naš skupni smoter, ki sem ga zgoraj navedel — le tedaj, ako združuje v sebi disciplinirano in inicijativno članstvo, ki je vedno in povsod pripravljeno sodelovati za moralne in materialne koristi celokupnega učiteljskega stanu, šole in naroda. Zavedati se moramo dejstva, da je članstvo organizacija in da brez članstva ne more obstojati nobena organizacija. Za vse uspehe in neuspehe je soodgovorno članstvo, kajti od njegovega sodelovanja in pazljivega zasledovanja vseh dogodkov, ki so v prid ali v kvar našemu stanu in s tem vsakemu posamezniku, so odvisni vsi uspehi in

neuspehi, oziroma pravočasne intervencije v prilog ali proti kakemu ukrepu.

Tega dejstva naj bi se zavedali predvsem oni člani, ki jih ni skoro nikoli na zborovanja, oziroma če na isto pridejo, ne smatrajo za potrebno udeležiti se debate, odnosno staviti kakšne pozitivne predloge, pač pa vedo mnogo povedati o neuspehih oziroma slabih ukrepih organizacije po gostilnah, v družbi med stanovskimi tovariši in kar je pa najbolj žalostno tudi v družbi ljudi, ki jih naša organizacija prav nič ne zanima in ki nimajo z našim stanom nikakih stikov.

Ker sem se že dotaknil izvrševanja članskih dolžnosti učitelja napram lastni stanovski organizaciji, ne morem preiti preko dejstva, kako marljivo in delavno je ravno učiteljstvo kot članstvo najrazličnejših drugih društev in organizacij. Mislim, da ga ni društva v Sloveniji, ki ne bi imelo v svojem članskem seznamu tudi učiteljev. Mislim tu, seveda le prosvetna, humana, kulturna in sportna društva. In v vseh teh društvih se udeležuje ravno učiteljstvo, kot najmarljivejše članstvo. Seveda prednjači tudi v tem oziru podeželsko učiteljstvo, a tudi mestno ne zaostaja dosti. Za vse moogoče sestanke je dovolj časa, za par ur mesečno, ki naj bi bile posvečene lastni stanovski organizaciji, pa ni časa.

Poglejmo po Sloveniji, koliko lepih in tudi mogočnih društvenih domov priča o delavnosti članstva in med najagilnejšim članstvom je bilo vedno učiteljstvo. Koliko potnih kapelj, koliko truda, moralne sile in tudi koliko materialnih žrtev učiteljstva je zazidanih v teh domovih — in svoj lastni učiteljski dom pa zidamo že polnih 35 let in ga bomo postavljali še 30 let, ako bode učiteljstvo še nadalje pljuvalo v svojo lastno skledo na tak način kot se vrši zadnji čas.

Ko je pretila učiteljstvu nevarnost, da bo prikrajšano v enem ali drugem oziru, tedaj so se zbrali navadno vsi, razun nekaterih izjem in to so bili poklicni zajedavci, ki pa so še vedno le uživali plodove truda drugih. V skrajnem momentu se je rečevalo, kar se je rešiti dalo. A članstvo bi moralo stalno stati na braniku svojih pridobljenih pravic in v borbi za izboljšanje sedanjega položaja. Nespametno je prepustiti samo odboru vso inicijativnost, vse delo in vso odgovornost in v slučaju, da odboru nekaj spodleti, je pa ta zato tukaj, da lopne članstvo po njem z velikim loparjem. Zavedati se moramo v naprej, da ima vse članstvo vendar več vpogleda v poedine stvari in več inicijativnosti, nego 8 članov odbora. Star je pregovor, da več glav več ve in ravno radi tega so potrebna zborovanja in tudi radi tega se mora članstvo zborovanj udeleževati, kajti le živahno društveno delovanje bo privedlo do pozitivnih uspehov, a desinteresanost in žanemarjanje društva nega življenja pa ne bo rodilo uspehov — a zvonjenje po toči bo tedaj prepoznano.

Mnogo je ostrih besed, a pastji so morale v interesu naše organizacije — premislite besede dobro, potem pa sodite sebe, če pa tega ne morete, sodite one, ki delajo za vas in čisto — mesto vas!

V. M.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Splošne vesti.

— † Dr. Vojislav Bakić. Dne 30. aprila je umrl v Beogradu v častitljivi starosti 82 let dr. Vojislav Bakić, profesor pedagogike in pedagoški pisatelj. — Ravno na prvega maja na praznik vračajoče se pomladi so položili k večnemu počitku enega največjih sodobnih srbskih pedagogov. — Dr. Vojislav Bakić je bil rojen 22. avgusta 1. 1847. v Perni v primorsko-krajiški oblasti, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. L. 1868. je dovršil realko v Karlovcu in l. 1869. pa učiteljsko v Somboru. Od l. 1870.—1874. je študiral filozofijo in pedagogiko na univerzi v Heidelbergu in v Lipskem, a doktorski izpit so položil v Lipskem. V letih 1875. do konca 1892. je bil profesor in ravnatelj učiteljskega v Kragujevcu in Beogradu, kjer je postal profesor pedagogike na Veliki šoli in ostal tamkaj do l. 1905. Med tem časom je bil tudi eno leto načelnik ministrstva prosvete. Deloval je tudi kot član in predsednik v Glavnem prosvetnem svetu nad dvajset let. — Kmalu po l. 1869. je začel pisati razne pedagoške članke v vseh srbskih pedagoških listih. — Iz njegovih člankov v »Vaspitaču«, ki so ponatisnjeni je nastala knjiga »Pedagoško iskustvo«. (Beograd 1909.). — Razun tega je napisal tudi: 1. Rousseau's Pedagogik, Leipzig 1874.; 2. Opšta nauka o vaspitanju, Beograd 1878.; 3. Primenjena nauka o vaspitanju dece u roditeljskoj kući, Sombor 1880.; 4. O karakteru i obrazovanju karakternosti, Beograd, 1887.; 5. O vaspitnom prilagodivanju, Beograd 1893.; 6. O narodnim i prosvetnim idealima, Beograd 1898.; 7. Opšta pedagogika, Beograd 1897.; 8. Posebna pedagogika, Beograd 1901.; 9. Srpski rodoljublje i otačastvoljublje, Beograd 1910.; 10. Moralni život u ratu i u miru, Beograd 1920. — Pokojnik je bil nele eden izmed prvih, temveč po svojem književnem delovanju tudi najplodovitejši srpski pedagog, ki je dal prvi svojem narodu v pedagoški književnosti pravo sistematično delo splošne in specialne pedagogike. — Mnogo profesorjev in učiteljev, njegovih učencev, je preizkusilo v praksi njegovo pedagogiko in njegovo reformatorsko delo, na polju šolstva je poglavo globoke korenine in srbska šola se je dvigala in s tem dvigom je rastele sloves dr. Vojislava Bakića velikega srbskega pedagoga. Vsa srbska javnost, predvsem učiteljski krogi občutijo bridko izgubo, ki jih je zadela s smrtjo dr. Vojislava Bakića in tudi mi podajamo srbskim tovarišem v sožalje roko in kličemo v počastitev spomina velikega moža: »Slava!« V. M.

— Podrobnosti o narodnih šolah. »Slovenec« poroča: Narodne šole se morajo otvoriti tam, kjer je v okolišu 4 km najmanj 30 šoloobveznih otrok. Vsak kraj, kjer je ena ali več šol skupaj, tvori šolsko občino, ki ima krajevni šolski odbor. Politične občine imajo med drugim dolžnost da preskrbijo potrebno zemljišče, šolski vrt, učiteljska stanovanja, dalje morajo zgraditi šolsko stavbo, nabaviti opravilo in učila, skrbeti za kurjavo in razsvetljavo, za šolo in učiteljstvo, skrbeti za ureditev šolskega kopališča in poliklinike. Šolski proračun sestavlja šolski odbor, ki ga predloži po okrajnem šolskem nadzorniku oblastnemu šolskemu odboru. Ko ga ta odobri, se predloži politični občini, da ga vstavi v svoj proračun. Če bi politična občina ne hotela sprejeti proračuna, jo lahko prisililo prosvetna oblast po upravi državne oblasti. Učenci, ki hočejo na srednjo šolo, morajo dovršiti četrti razred osnovne šole. Učnega načrta osnutek nima, ampak ga bo izdelal glavni prosvetni svet. Tudi posamezni predmeti se še niso določili. Vendar je razvidno, da bo število tedenskih ur v posameznih razredih 24 do 28 ur. Glede vodstva šole, ostane vse nespremenjeno. (200 Din enoraz., 20 Din za vsak nadaljnji razred).

— Nadzorniška konferenca za ljubljansko oblast se je vršila v sredo dne 15. maja. — 9. številka »Popotnik« izide z zakasnenjem. Povzročilo ga je zbiranje gradiva z dunajskega potovanja, deloma pa obilno delo v tiskarni. Sigurno pa bo številka takoj po Binkoštih razposlana članstvu. — Uredništvo.

— Načrt novega osnovno-šolskega zakona. »Slovenec« poroča: Šolski zakon, ki se nahaja pri pravosodnem ministru, obsega nadalje te določbe: Stanovanje za učitelje mora biti zdravo in obsegati za učitelja samca sobo in kuhinjo, za poročnega učitelja dve sobi in kuhinjo, klet in shrambo. (Ne odgovarja. — Uredn.) — Učni predmetov je 14: srbsko-hrvatsko-slovenski jezik, narodna zgodovina, zemljepis domače države, računstvo, osnovna geometrija, praktično gospodarstvo, zdravstvo, domoznanstvo, državljanske pravice in dolžnosti, ženska ročna dela, risanje, lepomis, petje, telovadba, prarodoslavlje. — Verouk, kot smo že javili, je izven predmetov (Ne odgovarja, je med predmeti. — Uredn.); je pa obvezen in ga poučujejo duhovniki ali učitelji, kakor to želi večina staršev dotične veroizpovedi. Kjer ni za ta slučaj učitelja, pa poučujejo duhovniki. Kjer ni ne enega ne drugega, poučujejo verouk druge pripravne osebe. Veroučitelji bodo položili poseben veroučiteljski izpit. Veroučitelje razrešuje prosvetni minister na predlog šolskega nadzornika, če njihovo delo ne odgovarja vzgojnim načelom in njegovo obnašanje v šoli in izven nje ni v skladu s cilji narodne šole. Učni načrt in program za verouk predpisuje in odobruje učne knjige prosvetni minister po zaslišanju pristojne cerkvene oblasti. — Manjšinsko šolstvo. Pouk se vrši v državnem jeziku. V krajih, kjer se nahaja v precejšnjem številu tuje prebivalstvo, se bodo za njihovo deco otvorili posebni oddelki, ki se stopnjema lahko strnejo v posebne šole. V teh oddelkih je učni jezik v 1. in 2. razredu materinski, v 3. in 4. je državni jezik obvezen predmet. V višjem razredu, odnosno nadaljnja štiri leta pa se vrši izobrazba brez izjeme v državnem jeziku. Druge narodnosti bodo imele svoj jezik kot predmet, če je dovolj učencev. — V narodni šoli se uporabljajo samo učne knjige državne izdaje. Druga izobraževalna sredstva so lahko državne ali zasebne izdaje. — Šolsko leto traja od začetka septembra do konca junija. Če gospodarske in klimatične razmere temu nasprotujejo, lahko prosvetni minister odredi drugačne počitnice. Otroci, ki so dopolnili do 1. septembra šest let, se vpisujejo v šolo. Spričevala se izdajajo dvakrat, v januarju in v juniju. (Ne odgovarja, je izpremenjeno. — Uredn.) — Učiteljstvo je ali začasno ali stalno. Stalni so tisti, ki so položili praktični izpit. Ta se lahko polaga po dveh letih. Učitelji, ki najkasneje v štirih letih ne položijo tega izpita, ne morejo več ostati v državnih službi. Učitelj, ki je bil izven službe več kot tri in manj kot deset let, se lahko ponovno sprejme nazaj, ako ponovno naredi praktični izpit. — Za časa šole se premetivne na podlagi prošnje ne morejo izvesti. V mestih, kjer so vseučilišča, smejo kompetirati na mesta samo tisti, ki imajo najmanj 12 let, na druga mesta pa tisti, ki imajo najmanj 9 uspešnih službenih let. V krajih, kjer ni pogojev za ustanovitev šole, pa je tam najmanj 15 do 20 otrok, se tvori začasna šolska postaja ali ambulančna šola. (Je izpremenjeno. — Uredn.) Pouk se vrši v prvem razredu trikrat na teden. V ambulančnih šolah traja pouk 5 mesecev. Tudi za te vrste šole preskrbi sredstva občina. — Za tiste, ki so v svojem življenju ostali brez šole, se ustanovijo analfabetški tečaji. Gospodinjke šole vzdržuje država. Vanjo se sprejemajo ženske od 16. do 40. leta. (Ne odgovarja. — Uredn.) — Učiteljem je prepovedano iskati postranskega zaslužka. Za župan in šefa finančne uprave, ki bi ne izvrševal finančnih obveznosti po tem zakonu, kolikor gredo na breme občine, je določena kazen od 500 do 20.000 Din in eventualno tudi odpust iz državne službe. (Ni maksimuma pred dvajsetimi leti smatrali za izzivanje, če se je prikazal slovenski intelektualac. Naglo je prešel večer. Pevski zbor je imel zadoščenje, da je uvrstil med svoje ljudske koncerte novega delovnega leta še enega, in sicer enega izmed težko izvedljivih. Ob poldveh ponoči je pevski četa odhajala iz Ptuja, da gre z vlakom solncu nasproti. Bitka je bila izbojevana in kdo bi zdaj tehtal napore! Čas bi bil, da bi vojska dospela, a kaj, ko pa je koncert izzvenel: Hajda spat! — Ja nejdem, ja nisem pospana! Ni bila noč in ni bilo jutro; v somraku smo medleli, vsak po svojih močeh in se sami sebi posmečevali: Kako pa če bi šli nekliko delj kot do Ptuja, recimo pod plavnine kraljeviča Marka! Kje bi vzeli potrebne moči za junacevanje?! S prvim solncem smo došli na cilj. Jaz, ki sem vso noč strmel v zvezde, sem prišel do zaključka, da je človek vedno hvaležen za prijazno besedo in da tudi neprijazna ni neprijazna, ako le pride iz lepih ust. Salem aleikum!

LISTEK.

Učiteljski pevski zbor v Ptuj

8. maja 1929.

Koncert učiteljskega pevskega zbora v Ptuj je nov dokaz, kaj zmore naš stan, če zbere svoje zdrave moči in si postavi cilj, ki ga hoče doseči. Načrt, da bi šel zbor v Ptuj, se je pojavil vedno zopet, a vedno zopet se prihajale ovire; daljava in prenočišča za pevce. Tako so poskusi drug za drugim padali v vodo.

Ko pa se je ptujsko učiteljsko društvo o priliki praznovanja šestdesetletnice svoje obstoja zavzelo tudi za prireditve koncerta, je postalo mogoče, kar se je zdelo prej nemogoče. Aranžma v rokah odbora ptujškega učiteljskega društva je našel sredstva, da je pevski zbor nastopil brez vsakršnega rizika. Že dolgo ni bila neverjetno draga dvorana — menda edina za slične prireditve — tako polna, kakor na p-dvečer Vnebo-

hoda in to v delavnici. Res je velik del poslušalcev sestojal iz učiteljstva, a videli smo prisoten tudi ves Ptuj. Ni le dober sloves zbora vzrok lepega obiska pri koncertu, ampak predvsem organizirano delo, volja učiteljstva, da se doseže uspeh.

Koncertni spored ni bil obširen. Čuli smo mnenje, da je bil celo prekratek. Tudi pesmi so ugajale različno. Poleg porogljivega »Strašila vrabcev«, Stolzerjevih in Adamičevih umetnih skladb so se izvajale najenostavnejše narodne pesmice, tako, da bi pač vsakdo nekaj dobil. Koliko je zbor ustregel, je drugo vprašanje. Priznanje ni izostalo, da je izvajanje dovršeno. Zbor zmore stvari, ki jih drugi menda tudi zgolj fizično ne zmotejo. Od vaje na vlak, po petih urah vožnje h kratki skušnji in nato brez oddiha spet k nastopu, to je tlaka. Spet so bile pevke, ki so nosile več žrtev in odnesle venec večera. Tudi naš Kumar, danes najbolj popularni dirigent slovenskega ljudstva, je bil mnogo pozdravljan radi svojih neizbrnih moči.

Po koncertu smo imeli s tovariši iz ptujškega okraja in z nekaterimi odličnimi prijatelji učiteljstva zelo animiran družabni večer.

čar. Kdor je le mogel, je pozabil svoje gorje. Dobra volja, smeh, petje, na vratih pretresne dvorane pa sama radost za stražo! Zato se oficialni del nikakor ni mogel prav uveljaviti poleg neoficialnega.

Tovariš Jurko se je z lepo besedo spomnil dveh »biserov«, ki sta povzdignila pevski praznik. Napis je navzočima skladateljema Adamiču in Kosiju, na kar sta se oba odzvala. G. Adamič je povedal nekaj pohvalnih besed posebno altom (bognedaj, da bi jim bili nevoščljivi!) in je izjavil, da je ponosen na svoje stvari, če so izvajane, kakor doseže to Kumar. Tov. Kosi je skromno odklanjal, da ga imenujejo istočasno z g. Adamičem, ker da je komaj njegov učencec.

Nato je izpregovoril nekaj pozdravnih besed tov. Šestan, nadvse pozorni predsednik ptujškega učiteljskega društva. Kakor je Kumar kot neutrudljiv kulturni delavec prepotoval bodoči del naše domovine, tako naj bi šel tudi k Bolgarom, s katerimi nas veže ista kri. Pozdravlja njega, zborovega predsednika Sežuna, pa tudi vse pevce in pevke, ki jim želi, da bi odnesli iz Ptuja najprijetnejših spominov, iz onega Ptuja, kjer

rano. — Uredn.) — Dokler se ne izvrši razdelitev države na oblasti, bo prosvetno ministrstvo določilo prosvetne oblasti v sporazumu s predsednikom vlade. Veroučitelji, ki niso stalni po zakonu o državnih uradnikih, se odpustijo. — Projekt komisije ministrstva prosvete se razlikuje od poročil, ki jih prinašajo dnevni listi. Poročila dnevnih listov so v marsičem pretirana.

— **Za verski pouk.** Za verski pouk se vrše pogajanja med cerkveno-političnimi in državno-političnimi krogi. Cerkveno-politični krogi neprestano intervenirajo v tej zadevi ter zavzemajo sledeča stališča: Muslimani so intervenirali v sledečem pravcu: Reis-ul-ulema je posredoval pri vladi za izenačenje verskega pouka muslimanov v vsej državi. V muslimanske šole naj se uvede latinica, oziroma cirilica ter poučuje muslimanska deca v srbohrvatskem jeziku in ne kakor doslej v arabskem ali turškem. — Vprašanje verouka v osnovnih šolah tvori predmet živahne izmenjave misli med katoliškimi in pravoslavnimi episkopatom, ki nameravata nadaljevati svojo akcijo za popolno uveljavljenje načela, da spada verouk v šolski učni načrt. Ministrstvo prosvete je izdelalo kompromisni predlog, po katerem naj bi verouk ostal sicer obligaten predmet v osnovnih šolah, vendar naj bi zanj skrbele cerkve, t. j. nosijo vse stroške, plačujejo katehete itd. Učne knjige pa naj bi odobravalo ministrstvo pravde, v katerega resort spadajo verske zadeve. Episkopat ta predlog odločno odklanja. V Zagrebu se je vršila konferenca zagrebškega nadškofa dr. Bauerja in beograjskega škofa Rodića, ki ji je prisostvoval tudi novi dubrovniški škof Carević, ki je bil nekaj dni pred tem v Beogradu konferiral v ministrstvu prosvete o novem šolskem zakonu. Na zagrebški konferenci so bile odobrene smernice za nadaljnjo akcijo pravoslavne in katoliške episkopata v tej zadevi. Nadškof Rodić se je nato odpeljal v Beograd ter se sestane s predstavnikoma pravoslavne cerkve. Zaprošil je s pravoslavnim vladiko dr. Letico za avdijenco pri kralju, kjer nameravata obrazložiti stališče pravoslavne in katoliške cerkve na pram projektu novega šolskega zakona. Oba zastopnika velikih institucij hočeta še enkrat spričo zbranega materiala poudariti načelno stališče katoliške in pravoslavne cerkve, zlasti pa predložiti zahteve h konkretnemu načrtu ljudskošolskega zakona, zlasti k točki, ki govori o verskem pouku, o plačevanju duhovnikov, ki poučujejo verouk, in o ukinitvi zasebnih šol. — Beograjski nadškof dr. Rafael Rodić je posetil tudi ministra prosvete in mu izročil spomenico jugoslovenskega episkopata, ki zahteva, naj se razveljavi odredba ministra prosvete, s katerim odreja, da vrše pouk verouka v Vojvodini posvetni učitelji. Minister prosvete je opozoril nadškofa, da sloni ta odredba na srbijanskem zakonu od leta 1904, ki je bil razširjen na Vojvodino. Zatem je dejal, da določbe konkordata med Vatikanom in Srbijo iz leta 1914, ne veljajo v tem primeru, ker je konkordat mednarodna pogodba med Srbijo in Sv. stolico in zato ne more veljati za Vojvodino. Končno je minister prosvete pristavil, da to stanje ne bo dolgo trajalo, ker bo v kratkem sprejet zakon o osnovnih šolah, ki bo tudi to vprašanje uredil. Nadškof Rodić je obrazložil ministru stališče katoliške cerkve glede ljudskošolskega zakona, ki mora zajamčiti katoliški cerkvi oni vpliv na vzgojo mladine, ki ji pripada po njeni misiji. Minister prosvete g. Maksimović je odvrnil, da načrt ljudskošolskega zakona še ni končan.

— **Borba za verski pouk in privatne šole.** Osrednji Hrvatski katoliški narodni savez (centrala katoliške akcije) je poslal Nj. Vel. kralju brzojavko, v kateri govori o novem načrtu ljudskošolskega zakona ter pravi med drugim: Ne ozirati se in ne spoštovati bitne pravice posameznih ver, da smejo poučevati verouk, bi pomenjalo praktično kršitev njihove svobode udejstvovanja in vesti; to bi pomenjalo kršitev osnovnih pogojev verske strpnosti in ravnopravnosti; pomenjalo bi, izzivati nova trenja in nesoglasja; pomenjalo bi, rušiti mir in socialni red, izzivati nepotrebnih kulturnih boj, ki ni najmanj v interesu splošnega pomirjenja duhov niti občne konsolidacije javnih razmer v naši državi. Radi tega prosi KNS Nj. Vel. kralja, da ne da prej novemu zakonu sankcije, dokler se ne sprejmejo vanj potrebne korekture, in sicer: 1. Možnost ustanavljanja zasebnih ljudskih šol po javnih verskih ustanovah od zakona priznanih veroizpovedi. 2. Verouk morajo

poučevati duhovniki priznanih veroizpovedi, bodisi kot samostojni učitelji ali od prosvetnega ministra nameščeni po predlogu pristojnih duhovnih oblasti. 3. Pristojne duhovne oblasti imajo pravico nadziranja verskega pouka neposredno ali po svojih delegatih. 4. Postavljanje in premeščanje veroučiteljev mora prosvetni minister izvršiti po predlogu in poprejšnjem sporazumu s pristojnimi duhovnimi oblastmi. Zaupajoč v neomajno zavzetost Vašega Veličanstva za dobro naše narodne države, da se v vsakem pogledu čim bolj konsolidira in da se zagotovi medsebojna bratovska ljubezen in znanost brez ozira na verske in plemenske razlike, posebno pa, da se zagotovi etično-moralni temelj vseh slojev prebivalstva naše države. Ta je edino mogoč na podlagi globokega verskega prepričanja in pozitivne vere, ki predpostavlja nesporno odgovornost v vesti pred neprevarljivim in transcendentnim sodnikom večne božje pravice. Vaše Veličanstvo z največjo vdanostjo prosimo, da s svojo zakonodajno oblastjo podeli sankcijo ljudskoškemu zakonu šele takrat, ko se bodo uvaževale zgoraj omenjene korekture. — Za KNS: Predsednik Markulin, tajnik Deželčič sin.

Mladinska Matica.

Z nekaterih šol nam prihajajo še vedno naročila. Kakor smo že ponovno sporočili, se na naročila, došla nam po 25. aprilu ne moremo več ozirati. Žal nam je, da ne moremo tem zakasnelim naročnikom več ustreči. Če smo hoteli knjige pravočasno tiskati, je bilo nujno potrebno, da smo fiksirali naklado po stanju 25. aprila. Vsem, ki so se oglasili po tem roku in nakazali denar za te zakasnele naročitve, bomo te zneske vrnili. Toliko v znanje, da obvarujemo take naročnike pred nepotrebnim trudom in stroški.

VSEM POVERJENIKOM, KI SE NIH TICE.

Dne 13. maja imamo še vedno za preko 500 članov nakazanega denarja, ne da bi prejeli od poverjenikov niti na poštinih pošilnicah, niti na dopisnici ali pa direktno s predloženimi naročilnicami sporočeno koliko in kakšne izvode žele dotične šole. Če ne dobimo v najkrajšem času natančnih pojasnil o nakazanih zneskih, bomo ekspedirali na te šole odgovarjajoče število broširanih izvodov. Na tozadevne reklamacije se ne bomo mogli ozirati.

DOLŽNIKOM MLADINSKE MATICE.

Do 13. maja ima uprava naročenih približno 600 članov, za katere nismo še prejeli nikakih nakazil.

Kdor ne poravnava svojih obveznosti vsaj do 20. maja — kakor smo poudarili že v zadnji številki »Učit. Tovariša« — ne bo sploh prejel knjig, tudi če bi jih hotel pozneje plačati. V takih slučajih bi odstopili knjige onim zapoznelim naročnikom, ki so do 20. maja nakazali dolžne zneske.

Po sklepu lista.

! ⇒ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 25. maja 1929 v Semiču. Z zborovanjem je združen pristovoljni izlet na Vrčice; odhod s semiškega kolodvora ob 5:30 uri. Ob 11. uri pričetek zborovanja z običajnim dnevnim redom in referatomova tova. Podržaja o Bregantovem elementarnem razredu in tov. Sumpererja o vzgoji najširših plasti našega naroda. Eventuelni predlogi naj se izročijo predsedniku pred zborovanjem. Tovariš Kregelj vabi vse tovariše pevce in pevke, naj prineso s seboj družbene note. Poizkusimo ustvariti lasten pevski zbor! Radi obeda javite svojo udeležbo tov. Riglerju. Udeležba častna zadeva stanovske zavedenosti! — **Ljubič Matko**, t. č. predsednik.

— **Izplačilo preostalih utradniških razlik in invalidniških zastankov.** Minister finance dr. Švrliuga je podpisal sklep o izplačilu zaostankov državnim uslužbencem in invalidom. V smislu tega sklepa je bila poslana pristojnim oblastem okrožnica, ki odreja, naj se na osnovi paragrafa 4. zak. o monopolskem posojilu za likvidacijo državnih obvez iz prejšnjih let do 31. marca 1928 čisti izkupiček II. in III. traše tega monopolskega posojila, ki je bil te dni ekskomptiran, uporabi naslednje:

vsiega početka vzbujal mojo pozornost; z jako bistro glavo in pa z veliko veliko ljubeznijo do — knjig. In teh je takrat, ob začetku, premogel mnogo več nego naša semišarska knjižnica; saj je svojo državno štipendijo malone izključno investiral za filozofsko-pedagoške knjige, ki jih je slednjič nakopičil nekaj omar. Ni pa to bilo nemara le kako bibliofilstvo; o Fr. Čibeju veljajo marveč svetopisemske besede, da je bil — vreden odpreti knjige, to se pravi, da je znal ž njimi kaj pravega začeti.

»Učenec« pa je bil Čibej v vzvišenem, sokratskem pomenu te besede. Njegov duh je imel to svojevrstno strukturo, da mu je tisto, kar je drugod slišal ali čital, bilo le pobuda za nadaljnje lastno razmišljanje, hoštenje, vrednotenje in dejstvovanje. In ker mu je duh obenem silil do zadnjih virov človeškega spoznanja, »bis zu den Mütter«, ga n' bilo prav nič težko pridobiti za misel, naj bi šel ter si ogledal, kako si tujina stavi, obravnava ter rešuje pedagoške probleme. Zato se je pred 3 leti za nekaj mesecev napotil v München ter si za svojega mentorja izbral znanega pedagoga A. Fischerja. Po-

„Moj mož
sme kaditi,“

pravi mlada gospa Mica. „Ne škodi, če so zastori malo zakajeni, ko se pa lahko takoj operejo. Ne mučim se s pranjem, ker vse to opravi RADION čisto sam.“

Varuje perilo!

1. Za izplačilo druge polovice razlik državnih uslužbencev za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924: 102 milijona Din.

2. Za izplačilo še nepravilnih invalidskih podpor do 31. marca 1928: 10 milijonov Din.

3. Za izplačilo nepravilnih pokojniških prejemkov do 31. marca 1928: 5 milijonov Din.

4. Ostanek efektivnega izkupička II. in III. traše monopolskega posojila naj se uporabi za likvidacijo vseh ostalih državnih obvez do 31. marca 1928 (izplačilo terjatev drž. dobaviteljem). Zaradi izplačila obvez pod I. bo oddeljenje državnega računovodstva in budžeta takoj otvorilo kredite pri pristojnih državnih blagajnah. Kredit 40 milijonov Din je predviden za obveze pod 2. in veljajo za uporabo tega kredita dosežani postopki. Predloge o otvarjanju kreditov iz te vsote bo minister za socialno politiko stavil na podlagi likvidiranih dokumentov. Ravno tako bo veljal dosežani postopek za otvarjanje kredita pod 3. Kredite za upokojene iz bivše Srbije, Črne gore in Vojvodine bo zahteval pokojniški odsek oddeljenja za državno računovodstvo in budžet, a za upokojene iz ostalih krajev pristojne finančne direkcije, v obeh primerih seve samo v toliko, v kolikor obstajajo še nelikvidirane obveze te vrste. Ostanek iz II. in III. traše monopolskega posojila naj se uporabi za likvidacijo vseh ostalih državnih obvez, v kolikor ne spadajo pod 1., 2. in 3. točko te okrožnice.

zneje mi je Fischer ob vsaki priliki, pismeno in v razgovorih zatrjeval, da je dr. Čibej veliko obetajoč talent na področju pedagoške teorije.

Da bi dobil še več pobud, je Čibej snoval velike načrte za novo pot v pedagoška žarišča sodobne Evrope ter je v ta namen zaprosil »Turnerjevo štipendijo«. Svoji prošnji je priložil do 30 (!) objavljenih spisov in pa obsežen manuskript iz psihologije otroka in mladostnika. A rešitve svoji prošnji, žal, ni dočakal, ker se je moral prej napotiti za velikim mecenom dr. Turnerjem — v večnost.

Čibejeva povsem nepričakovana smrt je čisto izreden primer človeške tragedije. Z njegovega stališča zato, ker je moral »pustiti nade«, to je neizpolnjene dane, ki so pač punctum saliens v življenju mladega človeka. A z našega stališča zato, ker nismo dočakali, kar smo v trdni veri in pa opravičeno pričakovali ter že napol v rokah držali.

Toda praznih rok »žalujejo« za Čibejem nikakor nismo ostali! Kajti volil nam je prav dragocen moralni delež. Ko je namreč naš ljubi, nepozabni Franjo v bolnici juna-

— Še vedno lahko dosežete povoljne uspehe v domoznanstvu, ako uporabljajo Vaši učenci ročni zemljevid svoje kulturne skupine. Učit. dom v Mariboru ima v zalogi ročne zemljevide sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slov. gorice-Ptujsko polje, Prekmurje-Medjimurje, Celjska kotlina-Posavje, Kamniške planine.

— **Usposobljenostni izpiti v pomladnem terminu 1929. na državnem moškem učiteljsku v Mariboru** od 2.—7. maja t. l. Izpit so položili: Čič Albin, Benko Marija, Čeh Ivo, Čonč Jožefa, Draksler Adolf, Erker Pavla, Furek Roman, Gerbič Lambert, Grafenauer Ludvik, Jama S. Amabilis (z odliko), Jerala Franja, Koglot Josip, Lovrenčič Marija, Mahnič Marija, Mohorko Albina, Regoršek Bogomir, Skubin Anton, Sniuderl Hinko, Trobec Sabina.

— **Učiteljice Zlatke Tušekove ni več.** Ta vest je pretužno jeknila med njene stanovske tovariše in tovarišice in druge ljudi dne 24. aprila t. l. in presunila vsakega, do kogar je prišla. Saj se je tudi zdela uprav neverjetna vsakomur, dasi smo bili vsi njeni znanci že dalje časa pripravljani tudi na najhujše. Neusmiljena morilka se je bila že pred daljšim časom naselila v telesu pokojne Zlatke in ji zavratno in potuhnjeno sesala moči. Dasi se je junaško upirala Zlatka boleznim in ji kljubovala več kot leto dni, dasi se je to mlado življenje uporno branilo koščenege objema hladne smrti in so njene oči željno pile le-poto probujajoče se narave, vseeno se je morala posloviti od ljubljene mamice, od

† Dr. Franjo Čibej.

Umreti, bratje, težko ni, pustiti nade — to boli!

S. Gregorčič.

Kdo ga ni poznal, vitkostasega mladega moža s čedno zunanostjo in prikupljivim vedenjem! Blizal se je tridesetim letom. Zadnji petek se je po končanem delu v šoli (bil je suplent na moškem učiteljsku) še izprehajal po tivolskih nasadih. In ko smo se v soboto popoldne v veliki dvorani univerze obenem z zagrebškimi akademiki sešli na sejo skupnega pedagoškega seminarja, sem na galeriji opazil tudi — Čibeja.

A danes, v sredo ob jutranji zori 15. majnika je v tihi sobici ljubljanske javne bolnice možato pogledal Šfingi na pragu med tem in onim svetom v obraz in se za vedno poslovil. Sepsa, ki je sledila neznanemu mazelčku v obrazu, mu je po neizprosnih logiki svojega bistva prestrigla motvoz življenja.

Čibej je bil moj učenec izza prvih dni naše mlade univerze. Od dveh strani je iz

sko umiral, takrat je v njegovem stanovanju na mizi cela vrsta znamenj »molče troben« tala, da mu je smrt sredi dela kruto ukazala, naj sledi tje kaj v onstranstvo. »Memento vivere!« tako nam govori malone še topli držaj Čibejevega peresa ter kliče v spomin besede o delu, dolžnosti, čutu odgovornosti...

Ljubljana, 15. majnika 1929.

K. Ozvald.

— **Vseslovanski učiteljski kongres v Poznaju** se vrši v času, ko se vrši tamkaj tudi splošna poljska državna razstava. Razstava, ki je prirejena ob desetletnici obstoja Poljske, traja od 16. aprila do 30. septembra. Velikanska razstava obsega 600.000 m² prostora in je od tega 135.000 m² zazidanega prostora. To razstavo, ki vsebuje vso industrijo in pridolke Poljske, bodo imeli priliko ogledati udeleženci Vseslovanskega učiteljskega kongresa. Podrobnosti glede potnih stroškov in dneva odhoda bodo pravočasno javljeni. Udeleženci naj se javijo na poverjeništvu UJU v Ljubljani.

dragega očeta, našega stanovskega tovariša, šolskega upravitelja v pokoji Mateja Tuška, od bratov in ostalih domačih in od nas vseh, ki smo jo poznali, cenili, spoštovali in ljubili in slediti klicu, kateri ne pozna ugovorov. V pokojno Zlatko je legla v prerani grob vzorna učiteljica, ki je bila malčkom, izročeni ji v varstvo, vedno najskrbnejša, najvestnejša vzgojiteljica, ki jim pa ni samo napolnila z modrostjo male glavičice, ampak je tudi znala ustvariti v šolski sobi vedno ozračje neskaljene, solnčno jasne otroške sreče. Zato je pa tudi prihitela deca iz obeh krajev, kjer je nazadnje službovala, iz Slivnice pri Mariboru in iz Sv. Miklavža na Dravskem polju, kakor tudi deca ostalih okoliških šol polnoštevilo k pogrebu, da je pogledala ljubljenski učiteljici zadnjič v pokojni obraz, ki se je smehljaj ves bel in droben med svečami, da je okitila s prvimi pomladanskimi cveticami njen zadnji tihi dom na pokopališču v Hočah ob vznožju temnih pohorskih lesov, katerih šepet je čuval njene otroške sanje in jo tudi spremljal k poslednjemu počitku. Kako zelo so pa cenili tudi ostali ljudje pokojno Zlatko, katere je bila sama ljubezen in dobrotarica, katera je delila v svojem kratkem življenju, videla je bila komaj 25 pomladi, na vse strani samo srečo in ljubezen je pričala pač najboljšo skoraj nepregledna množica ljudi, ki je spremljala njeno zadnjo pot, so pričali neštevilni venci in šopki, poklonjeni kot zadnji pozdrav njej, ki je tako ljubila cvetje in je sama odšla v prvem pomladnem cvetju od nas kot bel cvet, katerega se še niso dotaknile prevare in razočaranja. Na svidenje, draga, ljubla Zlatka, na svidenje nad zvezdami.

O. S.

— Načrt srednješolskega zakona. Kakor poročajo listi, je tudi načrt srednješolskega zakona gotov. O podrobnostih še ni bilo mogoče dobiti informacij. V srednješolskem zakonu bodo v splošnem isti principi, kot v ljudskošolskem, dalje se protežira realna smer srednje šole, da se probudita praktična smer in duh naše mladine, ki dorašča. Načrt pride še pred komisijo.

— Prosvedno ministrstvo pripravlja novo razdelitev okrajnih šolskih nadzornikov, katerih bo v Sloveniji 32: v ljubljanski oblasti 17, v mariborski 15. Nadzorniki bodo dobivali za dvakratno nadzorstvo nagrado po 8000, 6000, 4000 Din letno. Ta nagrada se bo določila na podlagi števila šol, učiteljstva in po krajevnih razmerah. — Kakor smo informirani ne bo v ljubljanski in mariborski oblasti posebnih izprememb. Deljeni bodo večji okraj.

— Ljubljanska občina vzdržuje 11 osnovnih šol, 4 meščanske, 4 otroška zavetišča in 2 mestna otroška vrtca. Vseh šolskih otrok je v Ljubljani 3536. Težko je vprašanje ženske realne gimnazije, ki jo vzdržuje mestna občina, ker jo država noče prevzeti v svojo upravo. V Ljubljani pa so nujno potrebna najmanj še tri nova šolska poslopja. Za šolstvo je določenih 3.075.900 Din, za kar je pokritja 598.180 Din ter znaša primanjkljaj 2.477.720 Din.

— »Ženski List«. Izašao je 5. broj (maj) ovog omiljelog mjesečnika za modu, zabavu i kućanstvo sa mnoštvom biranih najnovijih modela i bogatim ilustriranim tekstnim dijelom. Osim romana, novela, humoreska i svakovrsnih korisnih informacija za domaćicu i za damu iz društva, nalazi se u ovom broju više interesantnih aktualnih članaka. Osobito je zanimiva objava o izložbi ručnih radova pretplatnica »Ženskog Lista« koju priredjuje list o Duhovima, t. j. od 19. do 26. maja o. g. u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu. Po zamisli, obilju i kvaliteti ručnih radova, ova će izložba biti potpuna novost i jedina svoje vrste, i za nju vlada veliki interes u našim ženskim krugovima. »Ženski List« izlazi jedamput mjesečno, u pretplati stoji za 3 mjeseca Din 45, za pol godine Din 90, za cijelu godinu Din 180. Naručuje se kod Uprave »Ženskog Lista« u Zagrebu, Samostanska ul. 2/I.

Oblike kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Moderna medicina se izogiblje zdravil. Tembolj pa upošteva pravilno prehrano. Odlični zdravilni priporočajo zato redno uživanje ŽIKE. Žika je na poseben način izdelana kava iz rži. Učinkuje ugodno na živčevje in prebavila. Zato bi jo morali vsi nervozni, slabokrvni, posebno pa otroci uživati vsak dan.

Odrecite se kajenju, ker dim kvari za vse. — Le, če vzamete za pranje SCHICHTOV »RADION«, lahko kadite brez skrbi.

Ure, zlatnine in srebrnine na obroke brez zvišanja cen pri urarju in juvelirju M. JLGGERJEV SIN, Maribor Gosposka ulica 15.

FOTO-APARATE kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Največjo in najlepšo izbiro raznega manufakturnega blaga, damske in otroške konfekcije, moškega perila itd. dobite po najnižji ceni le pri F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg št. 3. Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI DOM V LJUBLJANI.

Darovali so: Bezeljak Franja iz Litije 100 Din, Kolnik Avgusta iz Ljubljane 100 Din, učiteljstvo v Laškem 100 Din, učiteljstvo na Viču 140 Din, učiteljstvo v Trzinu 50 Din, Štefanija Čehova iz Ljubljane 50 Din, učiteljstvo v Loki pri Zidanem mostu 200 Din, Weber Alojzij iz Zalne 30 Din, skupaj 770 Din. Vsem darovalkam in darovalcem iskrena hvala! — Ob tej priliki prosim vse one, ki so podpisali pristopnico k združenju, naj vendar enkrat začno s plačevanjem doličnega, ki znaša 100 Din, vpisnina pa 10 Din. Oni, ki so s plačevanjem prenehali, naj nadaljujejo. Ako nimajo položnic, naj pišejo ponje. Sicer pa jih dobite na vsaki pošti. Za pišite nanjo le našo čekovno številko 13.939.

Josip Kobal, blagajnik.

Kronika.

IZ POLEMKE O URADNIŠKEM VPRAŠANJU.

II.

Morda bo postal praktični zmisel in pomen mojega predloga še najbolj očit, če bomo čisto konkretno govorili.

Recimo, da je bila moja zamisel že dalj časa uresničena, to se pravi, da je bilo pokojninsko zavarovanje državnih nameščenih, kakor sem ga v svojem članku naznačil, že dalj časa uvedeno. Kako bi bilo danes?

Zame je predvsem eno popolnoma gotovo: Selekcija, ki je bila prva leta po vojni neizogibna in poznejša redukcija državnega uradništva bi bila danes v glavnem že izvedena. Zgodilo pa bi se to brez krutosti, ki so jo morali občutiti naši dosedanja reduciranci. S tem pa bi bila tudi že dana osnova in možnost za primerno povišanje uradnih skih prejemkov. (Mimogrede naj omenim, da bi bilo v tem primeru gotovo izvedeno tudi bolniško zavarovanje uradništva.)

Ob sedanjih ureditvi uradniške službe pomeni redukcija ali popolen ruin človeka, ki je pet, deset ali celo blizu petnajst let odslužil državi, pa je potem brez vsega reduciran, ali pa pomeni izredno obremenitev države, ki mora plačevati pokojnino človeku, ki bi ji praviloma moral še služiti. Pri nas znaša to breme ogromne milijone, kar občutijo zlasti tudi aktivni državni nameščenec, ki prav radi tega ne dosežejo, ter ne morejo doseči primernih plač.

Pomisli si je treba tudi še tole: Pokojnina se uradniku do njegove upokojitve samo obljublja, je državni dolg; zavarovalne premije pa se morajo sproti plačevati. Staro preizkušeno pravilo pa je, da je dolgove lažje delati, kot pa jih plačevati. To velja tudi glede države.

Ko so ob sedanjem sistemu različni ministri upokojevali še nedoslužene uradnike, na njihovo mesto pa druge postavljali, se resnični stroški, ki jih je povzročila prezgodnja upokojitev kakega uradnika, niso nikjer v celoti pokazali. Viden je bil k večjemu letni izdatek, ki je vsled tega nastal. Kaj čuda tedaj, če smo danes že tako daleč, da znaša državni dolg v obliki pokojnin letno že okroglo eno milijardo!

V slučaju uradniškega zavarovanja bi moral vsak resor sproti nositi vse izdatke za svoje uradništvo. Zato pa bi se celo to vprašanje nujno sproti reševalo ter ne bi mogli nikdar zaiti v položaj, v kakršnem se danes nahajamo.

In kako bi bilo z uradniško stalnostjo? — To vprašanje je tem važnejše, ker so me mnogi razumeli, kot da hočem stalnost uradništva vobče odpraviti, ali pa jo vsaj do skrajnosti omejiti. O tem seveda ne more biti govora. Saj sem v svojem članku izrecno poudaril, da je primerna stalnost uradništva potrebna v interesu službe in iz socialnih ozirov.

Po moji zamisli bi državni nameščenec res postal nekoliko kasneje stalen, nego je bilo to določeno prejšnje čase. Ali vsaj po teh letih bi vsak nameščenec lahko resnično postal stalen. Potrebna izbira bi se namreč v tem slučaju brez težav izvršila v dobi službene stalnosti. Sedanji pokojninski sistem pa to skoro popolnoma onemogoča. Zato mora trpeti vse uradništvo, tudi talki z dvajsetimi in tridesetimi službenimi leti. Kajti tudi ti so predvsem radi tega že okroglo deset let nestalni. In to ni slučaj, to je sila dejstev.

Recimo še — in to mojemu predlogu niti najmanj ne nasprotuje — da bi država zagotovila stalnim uradnikom po preteku določene službene dobe poleg zavarovalne premije še primeren pokojninski dodatek, ki bi ga uradnik mogel uživati samo, če je ostal do konca v državni službi. Ali bi bilo potem vobče še kaj nevarnosti, da bi starejši uradniki prostovoljno bežali iz državne službe? Pa tudi drugih izdatnih sredstev, da se za jemči potrebna stalnost uradništva, da se dvigne njegov družabni ugled itd., je pri zavarovanju najmanj toliko, kot jih je v današnjem sistemu. Vobče vse, kar je potrebno v interesu državne službe in uradništva, se da z idejo, ki sem jo sprožil, prav lepo združiti. Saj ne gre v bistvu za nič drugega kot, da postane ves ustroj državne uradniške službe in hierarhije nekoliko elastičnejši, da se bo mogel brez posebnih krivic za uradništvo in brez posebne škode za državo sproti prilagajati resničnim življenjskim potrebam in pogojem.

H koncu še nekaj. Vse vprek se danes govori: Vlada naj izvrši redukcijo nepotrebne predvsem nesposobnega, lenega in koruptnega uradništva, ostale pa naj dobro

plača in ves problem bo naenkrat rešen. Kakor je vse to prav in lepo, se vendar skriva za takim govorjenjem veliko nevednosti in nepoznanja stvari.

Nasplošno ima namreč zmisel samo taka redukcija uradništva, ki znači za državno blagajno olajšanje, ne pa obremenitev. Redukcija uradnika, ki si je že pridobil pravico do pokojnine, pomeni za državno blagajno le novo breme. Le pogledjmo: Kdor je reduciran s 15 leti službe, dobi danes 60 odstot. pokojnine. Za ostalih 40 odstot. pa bi moral služiti še polnih 20 let! Še hujše je to razmerje pri onih, ki so z desetimi leti dobili 50 odstotkov pokojnine, dočim bi za drugih 50 odstotkov morali služiti še polnih 25 let.

To se pravi: Če bi hoteli z redukcijo doseči za državno blagajno kak uspeh, da bi potem lahko ostalim uradnikom plače povisali, bi morali reducirati tiste, ki danes še nimajo 15 let službe in zato tudi ne pravice do pokojnine. To pa lahko zahteva samo tisti, ki na tihem upa, da njega redukcija ne bo doletela. Zakaj, če je siromak aktivni državni nameščenec, koliko večji revež je, koliko hujša krivica se zgodi onemu, ki izgubi po petih ali celo po desetih in še več letih službo in s tem vsa leta pomanjkanja. Kdo naj take ljudi, ki imajo tolikrat še številno družino, meče kar tako iz službe? Par-tizan je to morda še sem in tja storil; nepri-merno težje pa bo to nestrancarju.

Tako se tudi iz tega vidi, da v glavnem ni drugega izhoda, kot preurediti službeno razmerje državnih uslužbencev tako, da se bo danes neizogibna redukcija porazdelila na daljšo dobo, da pa se bo v bodoče koristna in potrebna selekcija vršila kolikor mogoče avtomatično, brez krutosti in brez pretresljajev. To bo za državo in njeno upravo, pa tudi za uradništvo najboljšo.

Stanovska organizacija UJU

Iz poverjeništvu UJU.

1. Društva, ki žele poročevalca o načrtu zakona o narodnih šolah, naj to sporoče poverjeništvu.

2. Na pristojna mesta in merodajnim osebam smo predložili poslednje pripombe k načrtu zakona o narodnih šolah.

3. Prosvednemu inspektorju smo poslali predloge šolsko-upravnega odseka, tičeče se: udeležbe učiteljstva pri verskih vajah, odsotnosti iz službenega kraja ob nedeljah in šole prostih dneh, o sodelovanju učiteljstva pri igrah, koncertih in godbah, disciplinskega postopka, nameščenja in končno premeščanja začasnega učiteljstva.

4. Izvršnemu odboru v Beogradu smo priporočili nekatere učitelje za študijsko potovanje na Dunaj.

5. Prosvednemu inspektorju v Mariboru smo poslali vlogo za namestitev nekaterih kontraktualnih učiteljev.

6. Napravili smo vlogo na prosvednega inspektorja in komisarja oblastne samouprave v Mariboru, da se opusti namera generalnih izpitov ob koncu kmetijskih tečajev, ker so brez pomena in vrednosti.

Vabila:

— ZBOROVANJE UČIT. DRUŠTVA ZA KRŠKI OKRAJ, ki se bo vršilo v soboto, dne 18. maja 1929 točno ob 10. uri v Boštanju ob Šavi. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. O šolskih vrtovih. Predava tova. A. Skulj. 3. Vtisi z Dunaja. Predava tova. Z. Bregant. 4. Predlogi. 5. Slučajnosti. Za kosilo se prijavite do 16. t. m. tov. uprav. Fakinu v Boštanju. — Odbor.

Poročila:

+ SVETOLENARŠKO UČIT. DRUŠTVO je zborovalo dne 13. aprila 1929 pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

I. Situacijsko poročilo: Statistika: Število učiteljstva v okraju 48, članov društva 47, plus 4 upokojenci, navzočih 39, t. j. 81%.

Tovariš predsednik pozdravi udeležence, imenoma novostopivše člane tov.: Grubelnika, Klemenčiča in Kocuvana ter tovarišico Bizjakovo, Duhovo, Nahtigallovo in Starčevu. Nato pozdravi predavatelja gosp. Stancerja iz Maribora.

Po prečitaniu dopisov je tov. predsednik ugotovil, da so poverjeniki Mladinske Matice dosegli na posameznih šolah prav lepe uspehe, ker se je število naročnikov znatno zvišalo.

Sledilo je tajniško in blagajniško poročilo, kar se je vzelo na znanje.

II. Šolska reforma: O psihotehnični metodi je predaval visokošolec g. Stancer iz Maribora.

Tov. Golež je podal prav zanimivo in izčrpno poročilo o poteku pedagoške lekskurzije na Dunaju.

Ob tej priliki se je sprejel predlog, ki se pošlje Oblastnemu šolskemu odboru v Mariboru:

Oblastni šolski odbor se na podlagi sklepa učiteljskega društva za svetolenarški okraj prosi, da potom posebne okrožnice priporoča krajevnim šolskim odborom s primerno utemeljitvijo, da nabavijo vsem učencem brez izjeme vse učne pripomočke.

Tov. predsednik se je gg. predavatelje ma prisrčno zahvalil.

III. Samoizobrazba: Omeniti je le, da se delo v kroških nadaljuje.

IV. Izvzansolsko delo: Ker tov. referent ni navzoč (je na tečaju za kmetijsko-nadaljevalne šole) poročilo odpade.

V. Prihodnje zborovanje bo meseca junija pri Sv. Juriju v Slov. goricah. Datum se bo še določil.

Mirne noči.

Če kdo ne more spati, je to zelo škodljivo njegovemu zdravju in življenjski moči. Vzrok temu je delovanje živcev takrat, ko bi morali počivati.

Da si zagotovite zdravo in mirno spanje, uporabljajte redno, predno greste spat skodelico okusne

OVOMALTINE

V zagotovitev zdravega naravnega spanja se ne da primerjati nobeno sredstvo s to. lahko prebavljivo pijačo. Ovomaltine umiri izrabljene in napete živce, obnavlja in krepi staničevje možganov in telesa in ustvarja novo energijo za prihodnji dan.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah, zavitek po 18/50 Din.

Zahtevajte, sklicujoč se na ta list, brezplačne vzorce od

Dr. A. WANDER d. d. ZAGREB.

+ UČIT. DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAHODNI DEL je imelo dne 27. aprila 1929 ustanovni občni zbor na Viču.

I. Situacijsko poročilo: Učiteljstva v okraju 130 — priglašeni članov 120 — navzočih 96 (80%).

II. a) Predsednik pripravljalnega odbora tov. Lampret F. pozdravi navzoče tovarišice — sreskega šolskega referenta tov. I. Struklja in predsednika pripravljalnega odbora učiteljskega društva Ljubljana vzhodni del — konstatira kljub slabemu vremenu izredno lepo udeležbo — poroča o delovanju pripravljalnega odbora, ki je na podlagi sklepa likvidacijskega zborovanja dne 9. februarja 1929 pripravil potrebno za ustanovitev novega društva. Soglasno se sprejme predlog o ustanovitvi društva na podlagi odobrenih pravil pod imenom Sresko učiteljsko društvo UJU — Ljubljana okolica — zahodni del. Ugotovi se število članstva, nato se čitajo in soglasno odobrijo sklepi: 1. Učiteljsko društvo pristopi kot član k Zvezi državnih nameščenec; 2. prispeva za učiteljski pevski zbor. 3. Poslovno leto se začne s 1. septembrom in sklene s 30. junijem vs. l.

b) Blagajniško poročilo ob ustanovitvi društva izkazuje: 3121/07 Din odhodkov — 1211/01 Din izdatkov — 1910/06 Din razpoložljive vsote. — Članarina se vplača najkasneje do 30. junija t. l. in znaša polneto 87 Din, za učiteljice poročene z učitelji 52

c) Tov. Kržišnik poroča o stanju in delovanju naših organiziranih ustanov.

III. Volitve se izvrše na temelju pravil. Ker ni ugovora, se voli z vzklikom. Izvoljen je soglasno celokupen pripravljalen odbor, ki se je konstituiral tako-le: Predsednik Lampret Fortunat; podpredsednik Urbančič Anton; tajnik Taučar Ljudevit; blagajničarka Pleško Marija; odborniki Verhovc Stanko, Sirkni Ljudmila, Golob Adela. — Pregledovalci računov: Dekleva Ivana, Schein Štefan, Zakrajšek Josip.

IV. Osnujejo se gospodarski, samoizobraževalni odsek. Za delovno šolo — izvzansolsko delo in kmetijsko nadaljevalno šolstvo, se določijo referenti.

V. Na predlog se društvo razdeli v 6 krožkov s sedežem v Borovnici (sklicatelj F. Lampret), na Vrhniki (E. Schiffer), na Horjulu (A. Urbančič), Polhov gradec-Dobrova (Fr. Starman, D. Bric), Preska (L. Kržišnik), Vič (Lipovec J).

VI. Poverjenicam za šolsko Matico za srez Ljubljana okolica, zahodni del se izvoli tov. Lampe Pavla na Viču.

VII. Tov. I. Strukelj podaja v daljšem referatu svoje vtise o šolskoreformnem gibanju na Dunaju o priliki pedagoške ekskurzije, organizirane po Pedagoški centrali v Mariboru.

VIII. Pri slučajnostih se sprejmejo naslednji predlogi: a) Prihodnje društveno zborovanje, ki velja kot izredni občni zbor, se vrši v Ljubljani. b) Napravi se vloga na poverjeništvu UJU Ljubljana, da se spremeni ali omili odlok, ki prepoveduje učiteljstvu dajati posebne ure šolskim otrokom v izvzansolskem času.

Novo knjige.

—k »Zbori«. Revija nove zborovske glasbe, ki jo urejuje Zorko Prelovec, je izšla za l. 1929. št. 2. in prinaša sledeče kompozicije: Nageljček, ugl. Mirk Vasilič, Vsak, ugl. dr. Schwab Anton, Zdravica, priredil Pavčič Jos., Oh, kaj se boš jokala, harm. Pavčič, Lisica tatica — Ukmar Viljko.

—k Conan Doyle: Izgubljeni svet. Roman. Ljudska knjižnica. 31. zvezek. Ljubljana, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarica. Strani 233. Cena broš. knjigi 24 Din, v celo platno vezani 32 Din. — Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

—§ Načelne odločbe državnega sveta. Po členu 26. zakona o draginjskih dokladah, odnosno po čl. 16. odločbe ministrskega sveta D. R. br. 107.201 z dne 8. oktobra 1924, upokojenec nima pravice do osebne in družinske draginjske doklade, ako so dohodki od njegovega imetja višji od 1000 Din, odnosno 3000 Din. Kot dohodke od imetja je smatrati tako aktivni kakor pasivni dohodek. Vendar pa je treba prišteti med dohodke v zmislu čl. 26. zakona o draginjskih dokladah, odnosno čl. 16. odločbe ministrskega sveta D. R. br. 107.201 iz leta 1924, samo aktivni dohodek, s katerim upokojenec svobodno razpolaga.

Čas, preveden v parohijski službi, se pri prestopu v državno službo še pred 1. septembrom 1923, ne računa v skupino (grupo) pri stroki, v kateri se za napredovanje poleg let državne službe zahtevajo tudi drugi pogoji, ako ti pogoji pri prestopu niso izpolnjeni.

Pravica za izterjanje 1% v korist nabavljalnim zadrugam državnih nameščencev za dobavke državi preneha po točki 3., čl. 70. uredbe o nabavljalnih zadrugah s 1. januarjem 1926, in sicer ne glede na čas, kdaj je bil dogovor o dobavki sklenjen in dobavka izvršena, ako se plačilo dobave izvrši po 1. januarju 1926. (Po »Našem Glasu«).

Knjigarna, umetnine, muzikaltije
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

priporoča sledeče knjige na odplačila v mesečnih obrokih po 50—100 dinarjev in sicer:

Cankar Iv.: Zbrani spisi, knj. I.—IX, v platno vez. Din 720. Jurčič Jos.: Spisi, uređ. dr. Iv. Grafenauer, I.—X, v platno vez. Din 400. Jurčič Jos.: Zbrani spisi, I.—V, v platno vez., (Priatelj izd.) Din 336. Pregelj Iv.: Izbrani spisi, knjige I.—III, v platno vezane Din 180. Dr. Iv. Tavčar: Zbrani spisi, knj. III, IV, V, VI, v platno vez. Din 386. Trdina J.: Zbrani spisi, I.—X, v petih knjigah, v platno vez. Din 336. Tolstoj L.: Ana Karenina, I.—II, oba dela v platnu vez. Din 250. Dostojevski F. M.: Bratje Karamazovi, v platno vez. (subskrip.) Din 200.

Rudolf Warbinek

tovarna, zaloga in izposojevalnica glasovirjev od prvovrstnih svetovnih tvrdk

Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5.

Popravila se izgotavljajo točno in ceno tudi na obroke.

Majniški izletniki pozor!

Cenjenemu učitelstvu in vsem izletnikom toplo priporočam svojo lepo preurejeno restavracijo „Skalna klet“ ob cesti, ki pelje na Stari grad. Tudi velik senčnat vrt na razpolago. Priporočam tudi obed po naročilu po zelo nizkih cenah. — Postrežba točna in solidna. — Priporočata se

Anica in Ivo Reš
gostilničar v Celju / Skalna klet

Šolske zvezke
po nizkih cenah, iz najboljšega papirja s prvotno izdelano tiskarsko
UČITELJSKA TISKARNA
Prandiskanska ul. 6

Hotel „TRATNIK“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

FOTO APARATE

in potrebšchine stalno v zalogi.
Drogerija A. Kanc, sinova
Ljubljana, Židovska ulica 1
in drogerija Wolfram, nasled.
M. Kanc, Maribor, Gosposka 33

Rokavice, nogavice
Modne potrebšchine

v veliki izbiri za dame in gospode nudi
najceneje

Srečko Vršič, nasl.

V. LESJAK

Ljubljana, Šelenburgova ulica 3.

★
L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15
DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon šte. 2.282.

Kdor oglašuje
ta napreduje!

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA * STRITARJEVA ULICA 5

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjala in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. Velike preproge v plišu in linolej. Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah

Žima, perje, puh, kapok od najcenejše do najboljše vrste

Daje tudi na obroke / Postrežba točna in solidna

Primerna ter koristna darila
so samo

Gritzner in Adler

Šivalni stroj in kolo ter pisalni stroj URANIA. Najboljši material in lepa oprema samo pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

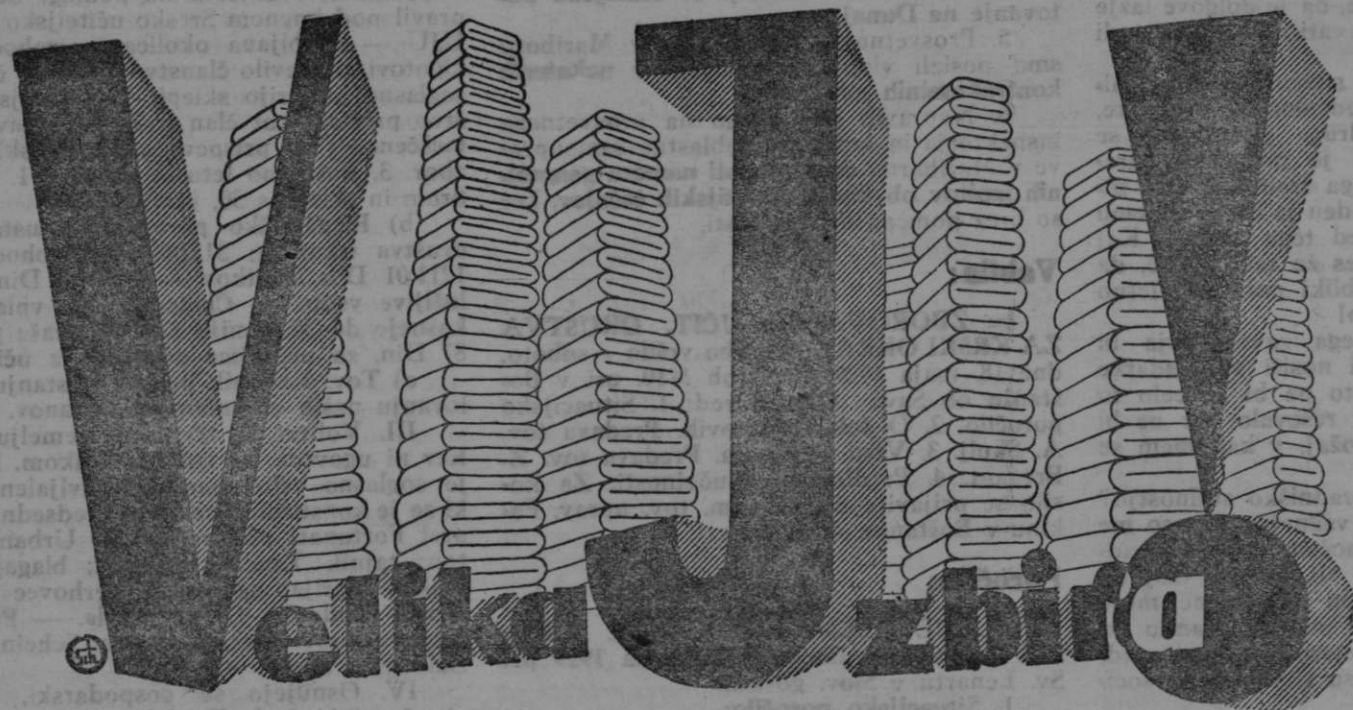
Telefon 2913 blizu Prešernovega spomenika. Telefon 2913
Za šolo in učiteljstvo poseben popust.

Pelikan

Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

različnega platna in šifonov iz domačih tovarn, kakor tudi svetovno znane znamke „Schroli“

A. & E. SKABERNE - LJUBLJANA

MESTNI TRG šte. 10

Ugodne cene!

Na željo vzorci!

Naročajte vsa tiskarska dela
za društva, šole, urade itd. itd.
v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!